

Dagthema: Ik en Gij

Overweging 26 februari 2017 – Jonne Meij

Lector: Lida Alberse

“... Sion roept God aan wanneer hij zich verlaten en vergeten voelt door God.
Een hele begrijpelijke roep, een aanklacht bijna.
‘Waar ben je nou, je zou er zijn. ik merk er niets van. Ik ervaar je niet, herken je niet.’
En dan het juichen en Jubelen van hemel en aarde
wanneer Jesaja de mensen laat weten
dat God van zich heeft laat horen
en zijn belofte van trouw nogmaals uitsprekt ...”

Opening - Jesaja 49,13-18

Eerste lezing - Matteüs 6,24-34

Tweede lezing - Uit een dagboek van Eddy Hillesum - 12 juli 1942

Jesaja 49,13-18

Juich, hemel! Jubel, aarde!
Bergen, breek uit in gejuich!
De HEER heeft zijn volk getroost,
hij heeft zich over de armen ontfermd.
Sion zegt:
‘De HEER heeft mij verlaten,
mijn HEER is mij vergeten.’
Maar kan een vrouw
haar zuigeling vergeten
of harteloos zijn tegen het kind
dat zij droeg?
Zelfs al zou zij het vergeten,
ik vergeet jou nooit.
Ik heb je in mijn handpalm gegrift,
je muren staan mij steeds voor ogen.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Een schoot van ontferming is onze God.
Hij heeft ons gezocht en gezien
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen toen wij in
duisternis waren, in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede.

Welkom en inleiding

Goedemorgen,

Namens Lida en mijzelf heet ik u van harte welkom; hier op dit moment op deze plaats. Wij zijn hier allemaal naar toe gekomen om dit uur, deze viering met elkaar mee te maken. allemaal vanuit het vermoeden of het vertrouwen dat het goed is om hier te zijn. Nieuwsgierig naar wat dit uur ons brengen zal, wat we zullen meemaken; denken, voelen, ervaren.

We hebben een week achter de rug. Misschien was uw week als andere weken, misschien was uw week zwaar vanwege zorgen of verdriet.

Misschien was uw week verrassend vrolijk...

Vanuit die voorbije week kijken we naar de week die voor ons ligt Deze zondagse viering in de Duif ligt tussen de week die geweest is en de week die ons wacht. Als een rustpunt.

Wij hebben er vanmorgen allemaal voor gekozen om al het andere even thuis te laten om hier te kunnen zijn. Hier in de Duif en nergens anders...

Deze plek, deze setting geeft ons als vanzelf de aanzet om een pas op de plaats te maken. even hier en nu te zijn en te beleven wat dit uur met ons doet: de muziek, zelf zingen, de woorden die gesproken worden en de stilte. Ik nodig u uit om de week achter u te laten en uw zorgen even los te laten...

In het vertrouwen dat we daarmee niets verliezen, want 'Wie van jullie kan door zich zorgen te maken ook maar één el aan zijn levensduur toevoegen?'

Ik wens ons een mooie viering.

Gebed om innerlijke rust

Er is een kracht die geest is en leven,
licht en waarheid en grenzeloze ruimte.
Zij omvat alle activiteit en verlangen,
alle geuren en smaken.

Deze kracht is het die het hele universum ontvouwt
en in stilte alles lief heeft.

Laat ons de rust en de moed vinden
om die stilte te omarmen
En de kracht te ervaren en de liefde,
opdat wij leren zeggen: Ik en Gij

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Naar jou sta ik op in de morgen,
roep ik de uren bid het licht,
stropel om water.

Naar jou dorst ik door de middag.
Lichaam ben ik, ziel, smee ik.
Met de schaduwen val ik.

Naar jou woel ik in de nacht.
Slaap je? Raak mij aan,
dat ik rust vind
en naar jou opsta in de morgen.

Eerste lezing - Matteüs 6,24-34

Niemand kan twee heren dienen: hij zal de eerste haten en de tweede liefhebben, of hij zal juist toegewijd zijn aan de ene en de andere verachten. Jullie kunnen niet God dienen én de mammon. Daarom zeg ik jullie: maak je geen zorgen over jezelf en over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam en over wat je zult aantrekken. Is het leven niet meer dan voedsel en het lichaam niet meer dan kleding?

Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt.

Zijn jullie niet meer waard dan zij? Wie van jullie kan door zich zorgen te maken ook maar één el aan zijn levensduur toevoegen? En wat maken jullie je zorgen over kleding? Kijk eens naar de lelies, kijk hoe ze groeien in het veld. Ze werken niet en weven niet. Ik zeg jullie: zelfs Salomo ging in al zijn luister niet gekleed als een van hen. Als God het groen dat vandaag nog op het veld staat en morgen in de oven gegooid wordt al met zo veel zorg kleedt, met hoeveel meer zorg zal hij jullie dan niet kleden, kleingelovigen? Vraag je dus niet bezorgd af: “Wat zullen we eten?” of: “Wat zullen we drinken?” of: “Waarmee zullen we ons kle-den?” Dat zijn allemaal dingen die de heidenen najagen. Jullie he-melse Vader weet wel dat jullie dat alles nodig hebben. Zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden. Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Ik zal in mijn huis niet wonen,
ik zal op mijn bed niet slapen,
ik zal mijn ogen niet dichtdoen,
ik zal niet rusten, geen ogenblik,
voordat ik heb gevonden:

een plek waar Hij wonen kan,
een plaats om te rusten voor Hem
die God is, de enige ware. (2x)

Ik zal in mijn huis niet wonen,
ik zal mijn ogen niet dichtdoen,
ik zal niet rusten, geen ogenblik,
ik mag versmachten van dorst,
tot ik gevonden heb:

een plek waar de doden leven,
de plaats waar recht wordt gedaan
aan de verworpenen der aarde. (2x)

Tweede lezing Uit een dagboek van ETTY HILLESUM - 12 juli 1942

Zondagochtendgebed

‘Het zijn bange dagen mijn God. Vannacht was het voor het eerst, dat ik met brandende ogen slapeloos in het donker lag en er vele beelden van menselijk lijden langs me trokken. Ik zal je een ding beloven, God, een kleinigheidje maar; ik zal mijn zorgen om de toekomst niet als evenzovele zware gewichten aan de dag van heden hangen, maar dat kost een zekere

oefening. Iedere dag heeft nu aan zichzelf genoeg. Ik zal je helpen God, dat je het niet in mij begeeft, maar ik kan van te voren nergens voor in staan. Maar dit ene wordt me steeds duidelijker: dat jij ons niet kunt helpen, maar dat wij jou moeten helpen en door dat laatste helpen wij onszelf. En dit is het enige, wat we in deze tijd kunnen redden en ook het enige waar het op aan komt; een stukje van jou in onszelf, God. En misschien kunnen we ook er aan meewerken jou op te graven in de geteisterde harten van anderen. Ja, mijn God, aan de omstandigheden schijn jij niet al te veel te kunnen doen, ze horen nu eenmaal ook bij dit leven. Ik roep je er ook niet voor ter verantwoording, jij mag daar later ons voor ter verantwoording roepen. En haast met iedere hartsflag wordt het me duidelijker: dat jij ons niet kunt helpen, maar dat wij jou moeten helpen dat we de woning in ons, waar jij huist, tot het laatste toe moeten verdedigen. Er zijn mensen, het is heus waar, die nog op het laatste ogenblik stofzuigers in veiligheid brengen en zilveren vorken en lepels, in plaats van jou, mijn God. En er zijn mensen, die hun lichamen in veiligheid willen brengen, die alleen nog maar behuizingen zijn voor duizend angsten en verbitteringen. En ze zeggen: mij zullen ze niet in hun klauwen krijgen. En ze vergeten, dat men in niemands klauwen is, als men in jouw armen is. Ik begin alweer iets rustiger te worden mijn God, door dit gesprek met jou. Ik zal in de naaste toekomst nog veel gesprekken met je houden en je op die manier verhinderen van me weg te vluchten. Je zult ook nog wel eens schrale tijden in mij beleven, mijn God, niet zo krachtig gevoed door mijn vertrouwen, maar geloof me, ik zal voor je blijven werken en ik zal je trouw blijven en je niet ver-jagen van mijn terrein.' En ik zal je alle bloemen brengen, die ik op mijn wegen tegen kom, mijn God, en werkelijk, dat zijn er vele. Je zult het heus zo goed mogelijk bij me hebben.'

Overweging

Drie teksten hebben wij gelezen vandaag; de openingstekst van Jesaja en Matteüs uit het leesrooster en daarbij een dagboek fragment van Etty Hillesum.

Drie teksten die spreken over de relatie tussen God en de mens.

Een relatie is wederkerig, een uitwisseling tussen elkaar.

Op de liturgieavond werd gesproken over wederzijdse afhankelijkheid. Niet als teken van zwakte maar als uiting van gelijkwaardigheid. Een relatie heeft beide partners nodig die bereid zijn om bij elkaar stil te staan. Stil te staan bij zichzelf en de ander. Om de tijd te nemen om jezelf te laten zien en de ander te aan te zien. Je zonder opsmuk en reserves aan de ander bloot te geven.

Tussen mensen wordt dat bijzonder voelbaar in de letterlijke betekenis van bloot staan tegenover elkaar. Hier ben ik... Met die daad geef je jezelf aan de ander in het vertrouwen dat je ontvangen zult worden.

Een grootse en kwetsbare daad, een daad die overgave vraagt, overgave aan je vertrouwen in de ander.

Groots en overduidelijk

Hoe diep het verdriet wanneer blijkt dat de ander zich niet net zo totaal wil of kan overgeven en je wordt teruggeworpen op jezelf. Hoe zalig en groots de rijkdom wanneer beiden zichzelf durven te geven en elkaar kunnen ontvangen in een ervaring van wezenlijke ontmoeting. In die orde van grootte zou ik God graag willen ontmoeten. Zo groots en overduidelijk, dat ik nooit meer hoeft te twijfelen. Ik ben er op gespit de vindplaatsen van anderen te ontdekken in hun verhalen over God.

Ik heb van hem of haar horen spreken in zo veel verhalen. De verschillende omschrijvingen zijn eindeloos, net als zijn/haar namen. Alleen al in deze viering komt hij in zoveel vormen voor en wordt hij op zoveel plaatsen en momenten gevonden.

Allereerst is daar het Ik en Gij van de titel. Het ik en Gij komt voort uit het woordenpaar: ik en Jij. En die verandering naar Gij wordt door de Joods-Duitse filosoof, Martin Buber beschreven als een ware ontmoeting waarin de liefde gebeurt tussen twee partners. Zo'n ware ontmoeting waarin de liefde tussen ons gebeurt is volgens Buber vrij zeldzaam. Dat overkomt ons namelijk alleen dan, wanneer we geen enkel doel voor ogen hebben. Sion roept God aan wanneer hij zich verlaten en vergeten voelt door God. Een hele begrijpelijke roep, een aanklacht bijna. Waar ben je nou, je zou er zijn. ik merk er niets van. Ik ervaar je niet, herken je niet.

En dan het juichen en Jubelen van hemel en aarde wanneer Jesaja de mensen laat weten dat God van zich heeft laat horen en zijn belofte van trouw nogmaals uitspreekt: 'Ik vergeet jou nooit, Ik heb je in mijn handpalm gegrift'.

Gelukkig, sorry dat ik twijfelde maar het licht was uit en ik hoorde je niet meer...

En even later in Matteüs; het volk dat maar druk is met z'n dagelijkse zorgen. Nu is het God die zich ongezien voelt. Jezus spreekt de mensen er op aan: hé, zijn jullie vergeten wat werkelijk belangrijk is in het leven? Waar is jullie aandacht voor God? Als je tijd zou nemen, je af en toe eens los zou maken van je zorgen om je spulletjes, dan kan je hem zien in de schoonheid van de lelies en in de vrijheid van de vogels. Je hoeft het maar te zien en te ontvangen en het wordt als vanzelf jouw schoonheid en jouw vrijheid.

Gevoelens van pijn

'Ja, je hebt gelijk', hoor ik ons zeggen. 'ik verlang ook naar die schoonheid en die vrijheid, ik mis het echt ontzettend. Ik maak alleen nog even dit laatste werk af en dan nog een laatste afspraak, dat hoeft niet lang te duren. Echt, ik kom zo. Zodra ik tijd heb...'

Bang als we zijn voor wat we tegenkomen wanneer we stil gaan staan bij onszelf en het leven. Misschien worden we wel ingehaald door gevoelens van pijn, eenzaamheid en zinloosheid. De realiteit is dat we vaak pas tot stilstand komen als de omstandigheden ons daartoe dwingen.

En dan Etty, Deze jonge Joodse vrouw die leeft middenin de aanzwellende realiteit van de holocaust. Zij beschrijft in een gesprek met God, hoe het menselijk lijden tot haar doordringt en stelt God gerust dat zij goed voor hem zal zorgen, zodat hij het niet in haar begeeft. Zij heeft reden genoeg, zou je zeggen, om zich door God vergeten en verlaten te voelen. Vele van haar lotgenoten / tijdgenoten hebben dat ook zo ervaren. Vele konden niet meer in God geloven na deze onvoorstelbaar wrede oorlog. In een God die dit toestond konden vele niet meer geloven. Zij hebben hem waarschijnlijk ook echt niet meer ervaren en gezien.

De God die zich kenbaar maakte aan Mozes met de naam: 'Ik zal er zijn, zoals ik er zal zijn'. De God die tegen Sion zei; 'Ik vergeet jou nooit, ik heb je in mijn handpalm gegrift'. Hoe en waar blijf je die zien, blijf je die ontmoeten. Onder die omstandigheden...

Maar Etty lukt het wel, zij doet het.

Zij gaat stil staan in de tijd.. Ze gaat stil staan en ze néémt de tijd. Ze is niet langer bang voor wat ze tegen zal komen.

In dit zondagochtendgebed beschrijft ze, in een gesprek met God wat ze ziet en meemaakt als ze stil zit en met aandacht om zich heen kijkt. Hoe ze in dit tempo één dag tegelijk gaat leven.

Ze ziet hoe het rennen van de anderen vruchteloos is en hoe de mensen oog verliezen voor wat werkelijk belangrijk is...een stukje van jou in onszelf, God.

Etty laat zich inhalen door de bange dagen met de vele beelden van menselijk lijden. Ze ziet het in de ogen en laat het binnen komen, het wordt haar lijden. Het schrijven brengt haar tot rust en geeft haar de ruimte om vervolgens ook weer aandacht te hebben voor de schoonheid van de bloemen.

De schoonheid van de bloemen en de vrijheid van de volgels...

Etty ziet het en laat het binnen komen en daardoor wordt het háar schoonheid en háar vrijheid.

Ontmoeting

Dat is wat je tegenkomt als je stil gaat staan en met aandacht om je heen kijkt: de schoonheid én het lijden. Hoe kon ze dat, onder die omstandigheden, zeggen wij als we dit lezen. Maar hoe doen wij het, onder onze omstandigheden?

Een ontmoeting kan enkel in dit moment plaatsvinden. een ontmoeting met God of een ontmoeting met een medemens. Met onze aandacht in het verleden of in de toekomst laten we het nu steeds aan ons voorbij gaan. Maar we kunnen ons oefenen in stil staan. we kunnen steeds opnieuw beslissen om met onze aandacht in dit moment te zijn met aandacht voor wat er te zien is.

Laten we stil zijn en dit moment ontvangen.

Stilte gevolgd door Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de eeuwige bron van eindeloze liefde
die één is in allen en alles in één.

Ik geloof dat zij los staat van tijd,
zij huist in het hart, altijd hier en nu

Ik geloof in de liefdevolle intentie van Jezus
die ons voorleeft hoe wij in vertrouwen kunnen leven.
Die steeds leeft in het nu, ook door lot en leed

Ik geloof in de zachte kracht van de levens energie,
die leven inblaast en doet herleven
en ons vrede geeft met elke ademdeug.

Ik geloof in de ontvankelijkheid van ons mensen.
Dat wij ons kunnen overgeven aan het vertrouwen
in de goedheid
die is in God, de mensheid en de toekomst.

Lied

Refrein (1. koor 2. allen)

Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.

Die mij niet, sleurde, niet duwde, maar wenkte,
over uw drempel.

Die de sluier van mijn angst niet scheurde,
maar optilde.

Die met enkel uw stem mij zo vermurwde,
dat ik wilde.

Refrein

Ooit door geruchten over U geknecht.
Nu zonder angsten, eindelijk verwacht ik U.

Refrein

Viering van brood en wijn

Intenties die werden opgeschreven

Gesproken Tafelgebed

Gij die het sprakeloze bidden hoort
achter de woorden die wij tot U roepen.
Gij die de mensen ziet zoals geen mens.

Gij die uw woord in ons hebt neergelegd,
in den beginne als een bron van weten.
Gij die ons hebt geschapen naar U toe.

Gezegend zijt Gij, levende God,
omwille van hem, de zoon van de mensen,
woord en gestalte van uw heerlijkheid,
beeld en gelijkenis van uw trouw,

die wij herkennen, die wij verkondigen,
hier, in het breken van het brood.

Nodiging

Hier, in het hart van onze viering, breken we brood en delen we wijn.
Wie je ook bent, waar je ook vandaan komt wat je nu wel of niet gelooft:
je bent welkom!

Het is een daad van verbondenheid en vriendschap en van solidariteit met hen die geen deel
van leven hebben.

Laat ons één zijn van geest en onverdeeld van hart.

Dat in ons midden liefde woont: God zelf.

Dus komt allen want alles staat klaar.

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en jij-
kant en overkant, woord, weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Liefde ternauwernood te leven, ik en jij.
Liefde is geen woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, God weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zal Hij ons roepen en wij zullen nieuw en bloot
staan in morgenlicht, onstuitbaar vrij,
zo licht als Hij.

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en Gij,
kant en overkant, woord weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Leven ternauwernood te harden ik en Gij.
Leven is uw woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, Gij weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zult Gij mij roepen, ik zal blakend nieuw en bloot
naast u staan in licht, onstuitbaar vrij
zo nieuw als Gij.

Voorbede

Dat wij Uw uitnodiging mogen herkennen
om te komen waar U ons verwacht,
te zijn waar U bent

Dat wij U niet enkel blijven ervaren als de Ander,
maar met U durven samenvallen.

Dat wij U niet zoeken; ver van ons vandaan
in tijd of ruimte.

Maar U mogen vinden in ons hart,
in dit moment.

Onze Vader

Aramese versie

Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
ik geef u een naam opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.

Vestig uw rijk van eenheid nu,
uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.
Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.
Maak de koorden van fouten los die ons binden aan het verleden, op-dat wij ook anderen
hun misstappen kunnen vergeven.

Laat ons de bronnen niet verzaken, de Geest en de Aarde
Want daaruit worden wij geboren: lichaam en liefde
Makende ons een levende kracht om te handelen,
zingende het lied van het hart, dat alles verfraait
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt

Activiteiten en informatie

Slotlied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Dat ik aarde zou bewonen,
niet op vleugels als een arend,
niet in schemer als een nachtuil,
niet kortstondig als een bloem,

niet op vinnen onder water,
niet gejaagd en niet de jager,
niet op hoeven, niet met klauwen,
maar op voeten twee.

Om de verte te belopen,
om de horizon te halen
en met handen die wat kunnen:
kappen, ruimen, zaaien, oogsten;

met een neus vol levensadem,
met een buik vol van begeren,
met een hoofd niet in de wolken,
wel geheven naar de zon.

Om te overzien die aarde,
haar te hoeden als een kudde,
haar te dienen als een akker
en te noemen bij haar naam.

Dat ik ben, niet meer of minder,
dan een mens, een kind van mensen,
één van velen, één met allen,
groot en nietig, weerloos vrij

om te zijn elkaar tot zegen,
om te gaan een weg van dagen,
liefdesweg, die ooit zal leiden
naar een menselijk bestaan.

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere dicht bij ons zijn vandaag
en alle dagen in ons verdere leven.

Moge zij ons rust en vertrouwen schenken
opdat wij kunnen zijn hier en nu aanwezig.

Moge zij ons vervullen met liefdevolle vriendelijkheid
voor onszelf en voor de mensen die wij ontmoeten,
Opdat onze aanwezigheid anderen mag bekrachtigen.

De eeuwige vergezelt en verwacht je
Altijd, op elk moment,
overal, waar je ook bent.
Amen.

